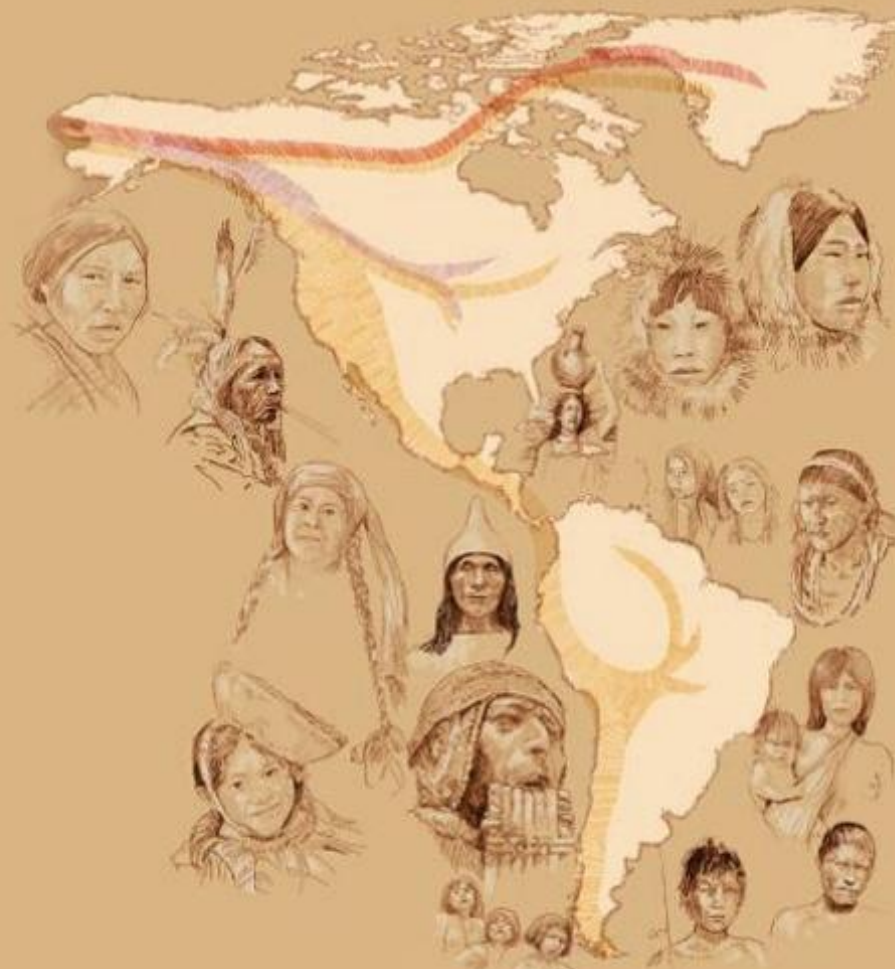

STUDIU DE CAZ: *LUMEA NOUĂ* - CUNOAȘTERE, MISIONARISM ȘI EXPLOATARE

scoalacool.ro

Civilizațiile precolumbiene

Secolele XV-XVII - europenii au descoperit în *Lumea Nouă* civilizații agrare originale, bazate pe cultura porumbului, pe care le-au supus și cărora le-au impus un nou mod de viață și o nouă religie, creștinismul ⇒ culturile precolumbiene ale mayașilor, aztecilor și incașilor au dispărut, fiind înlocuite de civilizația cu trăsături europene a Americii Latine.

I. Civilizația Maya: cultură precolumbiană apărută în zonele tropicale din America Centrală (regiuni din Mexic, Guatemala, Belize, Honduras și El Salvador), organizată în 40 de orașe-stat separate (Tikal, Uaxactun, Copan, Bonampak, Dos Pilas, Calakmul și Palenque), cu o populație numeroasă (2-10 milioane locuitori), ce și-a atins apogeul puterii în secolul al VI-lea. Mayașii au excelat în agricultură, ceramică, scriere (logosilabică, cel mai dezvoltat sistem din Americi), arhitectură (orașele Maya au fost dominate de temple-piramide), sistemul calendaristic și matematică. 1525-1697 - profitând de scindarea politică a civilizației Maya, spaniolii au cucerit orașele-stat.

Conquistadori

Civilizațiile precolumbiene (1500)

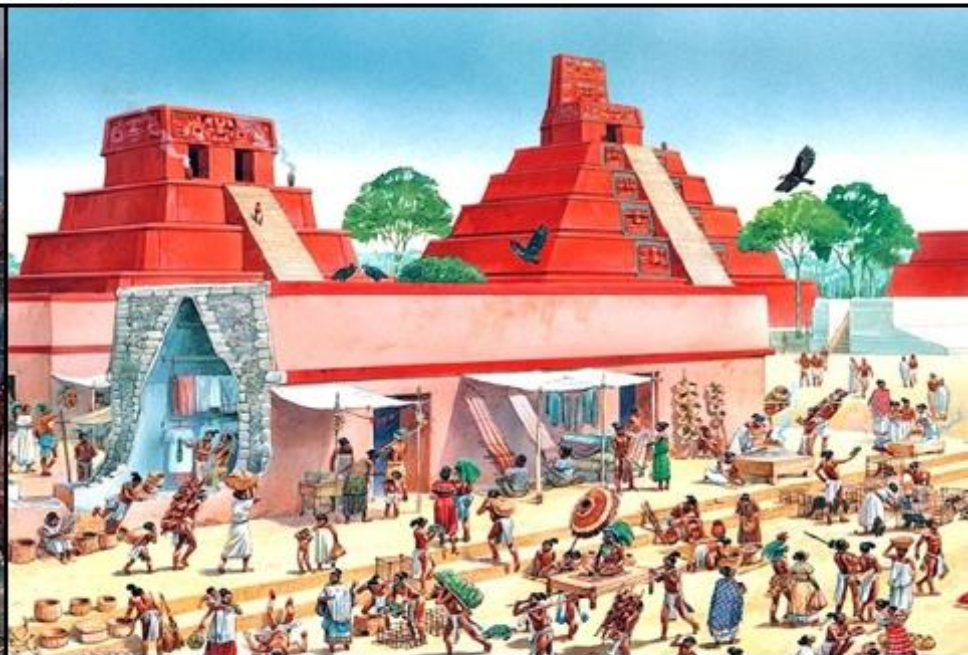
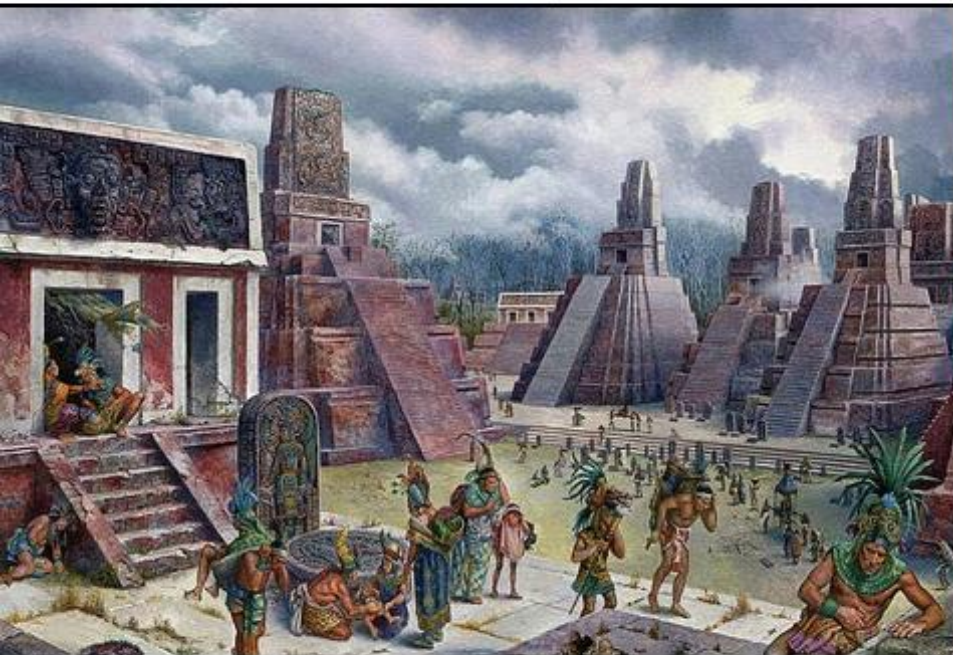
Războinic mayaș (secolul al XVI-lea)

Civilizația Maya (secolul al XVI-lea)

Orașe-stat din cadrul civilizației Maya (reconstituiri)

Viața cotidiană în orașele-stat mayașe (reconstituiri)

Scrierea logosilabică

Numele zilelor lunii conform calendarului mayaș

	Semn	Valoare fonetică		Semn	Valoare fonetică		Semn	Valoare fonetică
1.		a	10.		i	19.		p
2.		a	11.		ca	20.		pp
3.		a	12.		k	21.		cu
4.		b	13.		l	22.		ku
5.		b	14.		l	23.		x#
6.		e	15.		m	24.		x
7.		t	16.		n	25.		u
8.		é	17.		o.	26.		u
9.		h	18.		o.	27.		z

Imix	Ik	Akbal	Kan	Chikchan
Kimi	Manik	Lamat	Muluk	Ok
Chuen	Eb	Ben	Ix	Men
Kib	Kaban	Etnab	Kawak	Ahau

Mayașii au împărțit anul calendaristic (365 zile) în 18 luni, fiecare lună fiind formată din 20 de zile. La finalul anului au fost adăugate 5 zile separate.

Civilizațiile precolumbiene

II. Imperiul Aztec: 1325 - civilizație precolumbiană descinsă din barbari nomazi sosiți din nordul Americii Centrale, ce au pus bazele unui oraș-stat, Tenochtitlan. 1428-1440 - în perioada domniei regelui Itzcoatl, Tenochtitlan a format o alianță cu două state vecine ⇒ formarea unui imperiu care a cuprins 400-500 de state mici, cu aproximativ 5-6 milioane de locuitori. 1502-1520 - statul aztec a atins apogeul din punct de vedere politic și economic sub ultimul său rege, Montezuma al II-lea. Societatea aztecă a fost una stratificată: *pipiltin* (clasa nobiliară), *pochteca* (negustori ambulanti), *macehualtin* (oameni liberi), *mayeques* (sclavi, s-au ocupat de muncile agricole). Principalele ocupații au fost agricultura, meșteșugurile și comerțul. Aztecii au practicat un sângeros cult al sacrificiilor umane (aproximativ 20.000 prizonieri de război au fost sacrificați anual pentru a îi onora pe zei). 1519-1521 - spaniolii conduși de Hernan Fernando Cortes au cucerit și au distrus statul aztec.

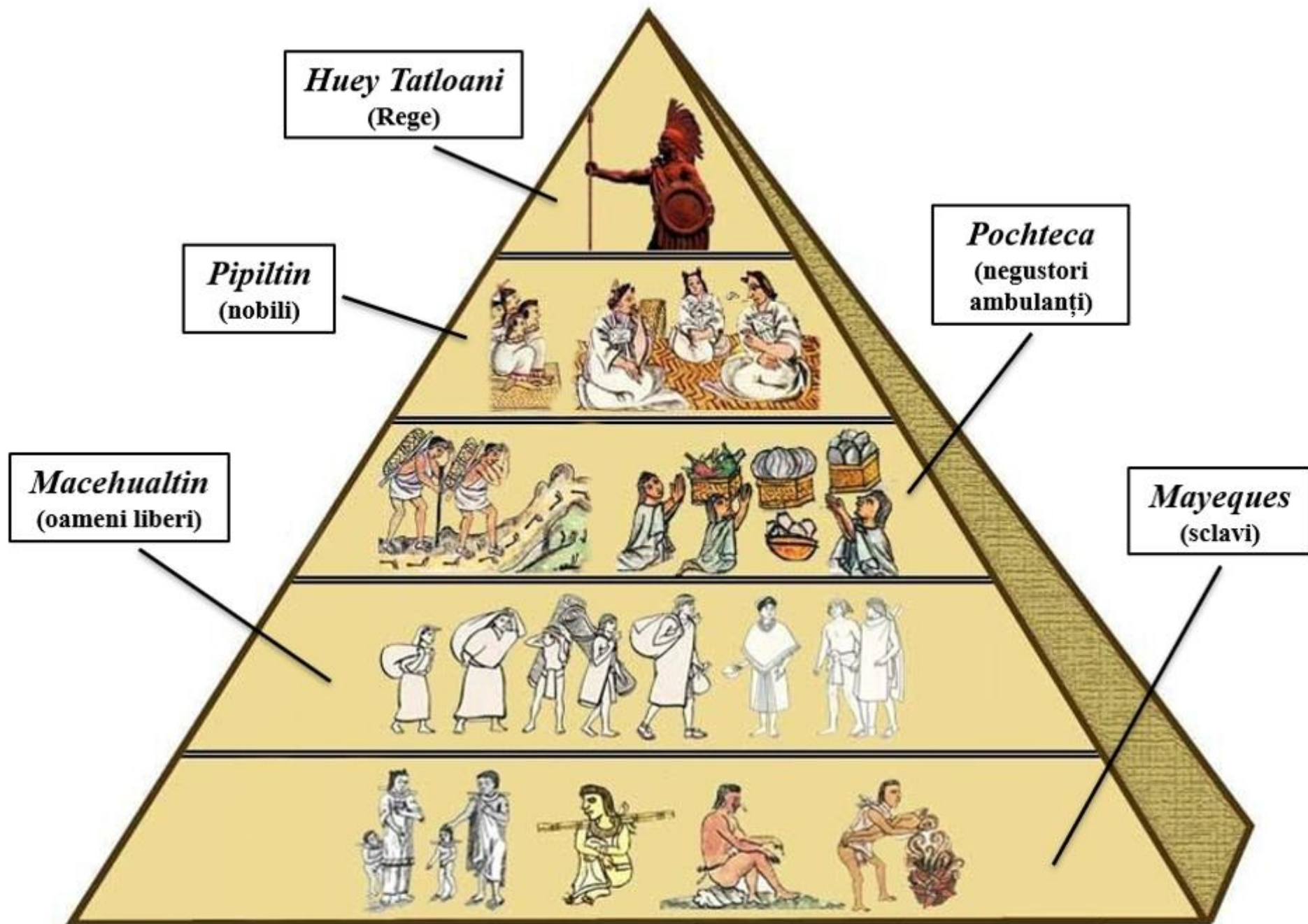
Războinic aztec (secolul al XV-lea)

Imperiul Aztec (1520)

Tenochtitlan, capitala statului aztec - reconstituire (Mexic, secolul al XVI-lea)

Clasele sociale specifice Imperiului Aztec

Un preot aztec sacrifică un prizonier de război (Mexic, secolul al XVI-lea)

Civilizațiile precolumbiene

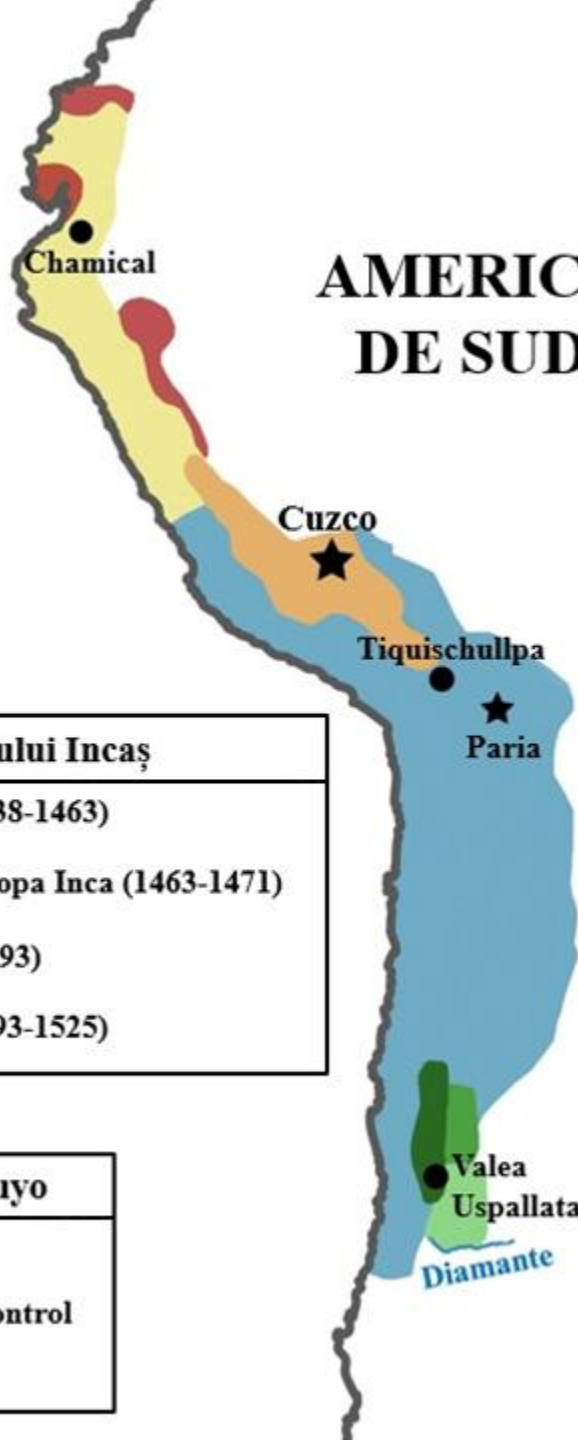
III. Imperiul Inca: civilizație precolumbiană cu o riguroasă ierarhie socială, administrația din capitala Cuzco guvernând peste 5-10 milioane de locuitori și Munții Anzi (America de Sud). 1471-1493 - în perioada domniei regelui Topa Inca Yupanqui statul a atins maximul expansiunii teritoriale. Tehnologia incașă a fost la standarde înalte, fiind produse artefacte metalice, textile și ceramice. Totuși, incașii nu au avut un sistem de scriere, dezvoltând un sistem de sfori cu noduri colorate (quipu), cu ajutorul căruia au stocat informații și liste. Incașii au construit numeroase orașe (Machu Picchu) și o vastă rețea de drumuri (cca. 25.000 km). Deoarece roata nu a fost descoperită, pentru a transmite mesaje, incașii au folosit curieri și alergători. Agricultură a fost practică pe dealuri terasate, iar religia s-a concentrat pe cultul zeului-soare Inca. 1525 - izbucnirea războiului civil ⇒ 1532-1535 - conchistadorii conduși de Francisco Pizarro l-au ucis pe regele Atahualpa (1533), au cucerit și au distrus statul incaș.

Războinic inca (secolul al XVI-lea)

Oceanul
Pacific

AMERICA
DE SUD

Expansiunea Imperiului Incaș

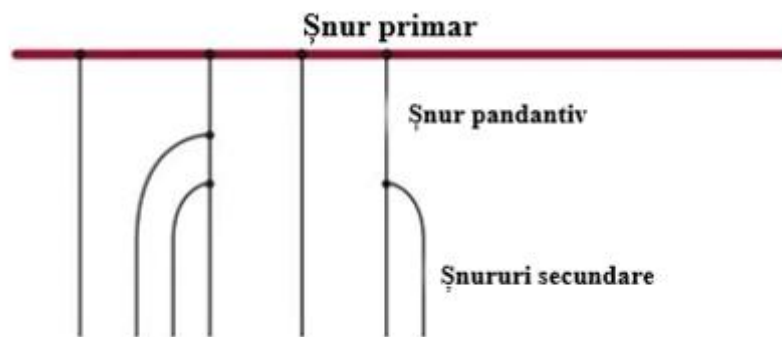
- Pachacuti Inca (1438-1463)
- Pachacuti Inca și Topa Inca (1463-1471)
- Topa Inca (1471-1493)
- Huayna Capac (1493-1525)

Prezența incașă în Cuyo

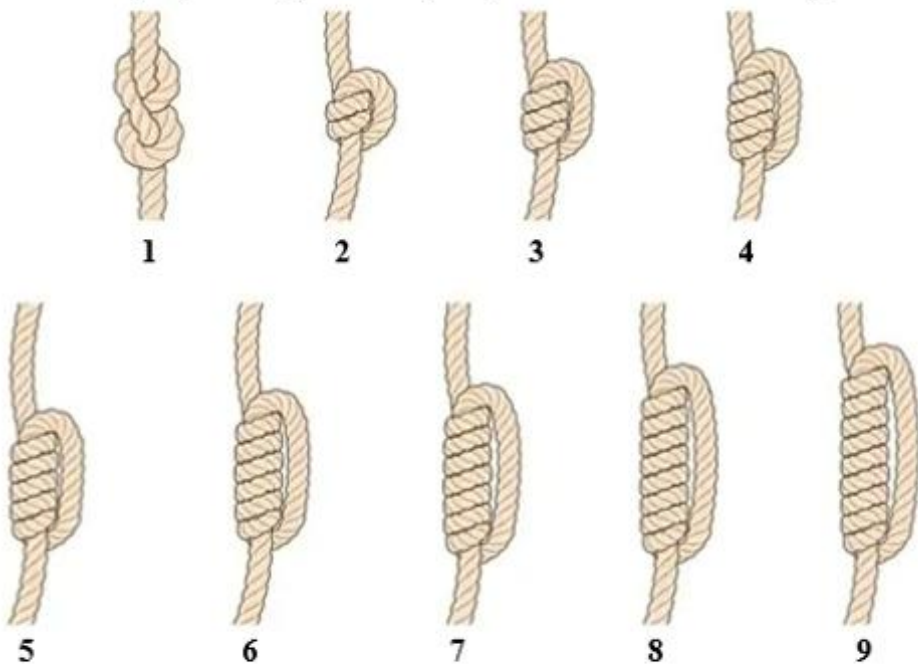
- Control direct
- Diverse tipuri de control
- Control indirect

Quipu

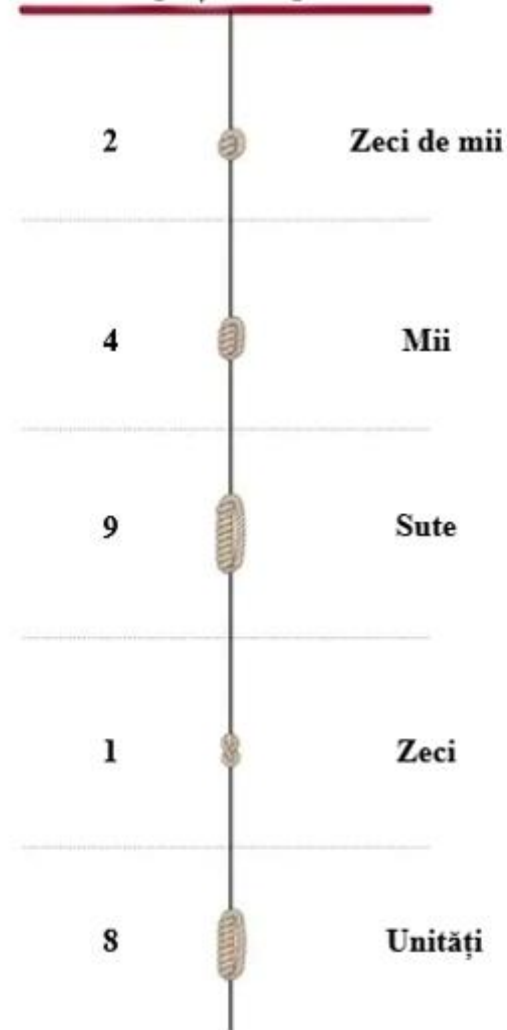
Incașii au înregistrat datele recensămintelor pe șnururi înnodate numite quipu. Șnurul primar a avut ramuri, care ar fi putut reprezenta oameni sau sate. Numărul de răsuciri dintr-un nod a reprezentat unitățile, iar poziția acestuia pe șnurul pendentiv a reprezentat zeci, sute, mii și zeci de mii.

Noduri create pe șnururi pendentiv (însoțite de valorile numerice)

Șnur primar cu exemple numerice pe șnurul pendentiv

Totalul acestui șnur: 24.918.

Machu Picchu - reconstituire (Peru, secolul al XV-lea)

Rețeaua de drumuri construită de incași (secolul al XVI-lea)

Execuția ultimului rege incaș, Atahualpa, de către forțele spaniole (Peru, 1533)

Misionarism și exploatare

Instaurarea stăpânirii spaniole și portugheze în Americi a fost însoțită de impunerea forțată a creștinismului în rândul autohtonilor (prin intermediul misionarilor Bisericii Catolice).

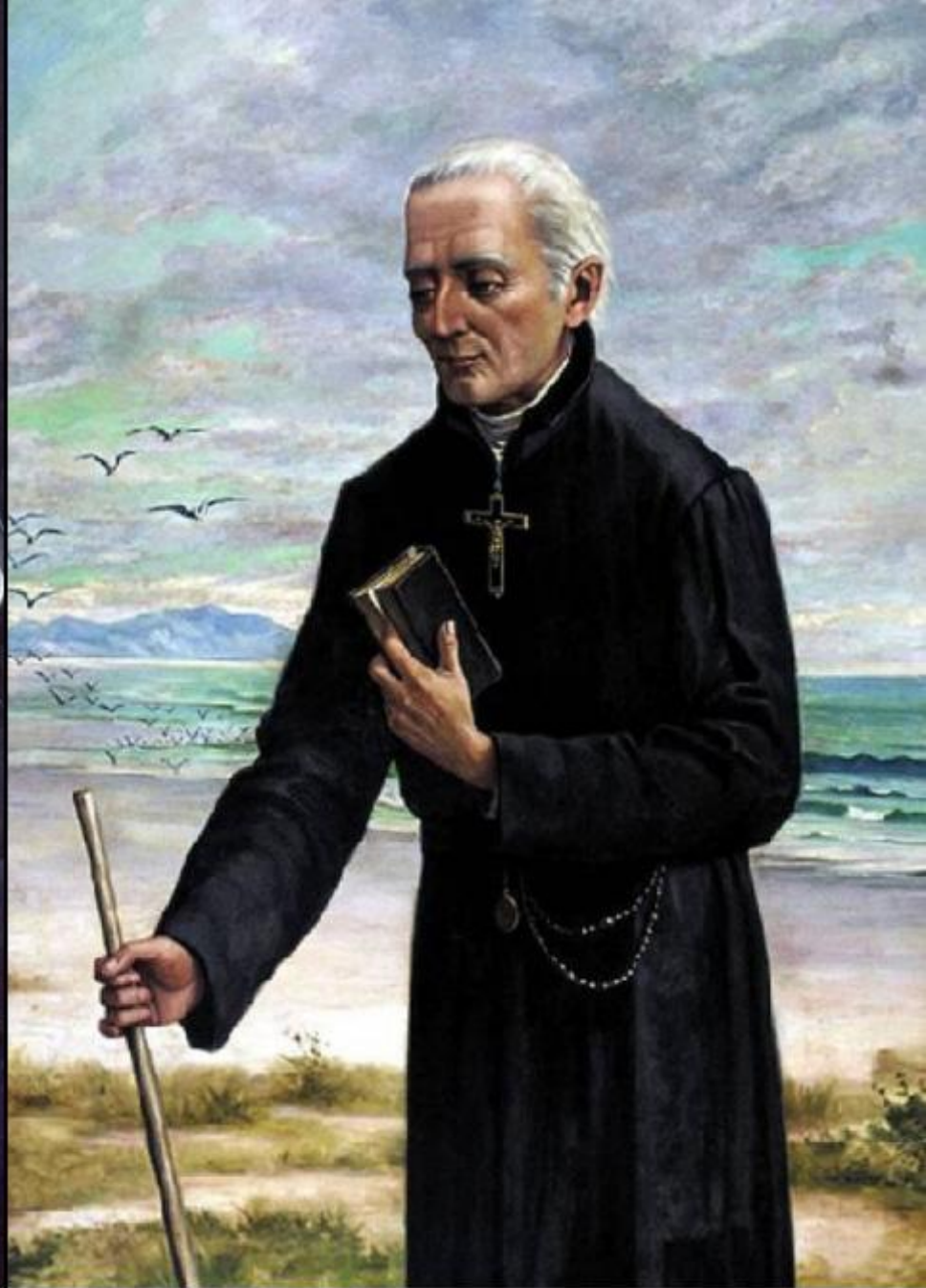
Misionari precum Bartolomeo de Las Casas (1484-1566) și Manuel da Nobrega (1517-1570) au lăsat, prin scrierile lor, mărturii istorice importante despre relațiile dintre europeni și cei cucerțiți.

În teritoriile americane ocupate spaniolii și portughezii au instaurat un regim de exploatare a localnicilor: pământul a fost împărțit în plantații întinse stăpânite de coloniștii europeni; s-au înființat mine de aur, argint și cupru, în care autohtonii au fost obligați să muncească în condiții foarte grele.

Numărul băștinașilor a scăzut din cauza bolilor aduse de europeni (gripa, variola, pojarul, tifosul, malaria și ciurma), a muncii epuizante și a diferitelor abuzuri ⇒ coloniștii europeni au adus sclavi din Africa ca să își asigure forța de muncă de pe plantațiile și minele din *Lumea Nouă*.

Bartolomeo de Las Casas

Manuel da Nobrega

„Ei (băştinaşii) nu sunt ignoranţi sau inumani. Încă cu mult timp înainte de a auzi cuvântul spaniol aveau state bine organizate, înţelept ordonate de legi, religie şi obiceiuri. Ei încurajau prietenia şi înfrăţirea, locuiau în oraşe în care făceau faţă problemelor de pace sau de război în mod just şi echitabil, fiind guvernaţi de legi care în anumite privinţe le depăşesc pe ale noastre şi care ar fi putut câştiga admiraţia înţeleptilor Atenei (...).

(...) Pentru Dumnezeu, este acesta felul în care trebuie să pui jugul lui Hristos pe oamenii necreştini? Este acesta felul în care trebuie să înlături barbarismul sălbatic din minţile barbarilor? Nu acţionezi, mai degrabă, ca nişte hoţi, tai gâturi sau ca nişte jefuitori nemiloşi aducându-i pe oamenii cei mai blânzi în pragul disperării? (....)

În continuare, sunt atât de pricepuţi în artele mecanice că ar trebui să fie aşezaţi în fruntea tuturor popoarelor, lucrurile făcute de ei în arhitectură, pictură sau ţesut fiind așa de măiestrit lucrate.

S-au specializat de asemenea în logică şi matematică, arte care le-au fost predate până acum. Cu orice gen de muzică ei încântă urechile ascultătorilor. Ei scriu cu atâta măiestrie încât uneori nu ştim dacă literele au fost scrise de mână sau tipărite (...).”

(Bartolomeo de Las Casas, Istoria Indiilor)

Pedepsirea băștinașilor din *Lumea Nouă* de către spanioli (secolul al XVI-lea)

BIBLIOGRAFIE

1. Băluțoiu, Valentin, Grecu, Maria, Niculescu, Anita-Sabina, Horga, Paula-Coca, *Istorie: Manual pentru clasa a VI-a*, Editura Akademos Art, Ilfov, 2023.
2. Ochescu, Maria, Oane, Sorin, *Istorie: Manual pentru clasa a VI-a*, Editura Art Klett, București, 2023.
3. Ciobanu, Loredana, *Istorie: Manual pentru clasa a VI-a*, Editura Booklet, București, 2023.
4. Preda, Elena, Stoica, Stan, *Istorie: Manual pentru clasa a VI-a*, Editura CD Press, București, 2023.
5. Boșcodeală, Felicia Elena, Cojocaru, Daniela Ana, Sima, Marina, Șerban, Nicolae, Bălănescu, Flori, *Istorie: Manual pentru clasa a VI-a*, Editura Corint Logistic, București, 2023.
6. Stan, Magda, *Istorie: Manual pentru clasa a VI-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2023.
7. Diaconu, Maria Aurelia, Aichimoaie, Adrian Ilie, *Istorie: Manual pentru clasa a VI-a*, Editura Intuitext, București, 2023.
8. Gheorghe, Maria Mariana, Săvuță, Irina Ema, Soare, Aurel Constantin, *Istorie: Manual pentru clasa a VI-a*, Editura Litera, București, 2023.
9. Marriott, Emma, *Istoria lumii în pilule*, Editura Litera, București, 2019.
10. Padron, Francisco Morales, *Istoria descoperirii și cuceririi Americii*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1979.
11. Leon-Portilla, Miguel (coordonator), *Conchistadorii prin ochii aztecilor. Antologie de texte indigene*, Editura Corint, București, 2019.
12. Imagini: Google Images (domeniul public).

Vă mulțumim pentru atenție!

ȘCOALA COOL
EDUCAȚIE PRIN CONȚINUT

